

მოსწავლეზე ორიენტირებული სწავლების ზოგიერთი ასპექტი

მიმდინარე საუკუნე საგანმანათლებლო სისტემების ძირეული ცვლილებებით ხასიათდება. სწავლისა და სწავლების სტანდარტები მნიშვნელოვნად იცვლება და, რაც მთავარია, შემსწავლელისა და მასწავლებლის როლების ერთგვარი გადასაცვლება მიმდინარეობს.

თანამედროვე შემსწავლელი პასიურ როლზე უარს ამბობს და უწყვეტი სწავლის პროცესში აქტიური ლიდერის როლს თამაშობს. გარდა ამისა, XXI საუკუნის რეალობა, თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით, მასწავლებლებს ან შემსწავლლებს შორის თანამშრომლობითი კავშირების დამყარებისა და ორივე მხარის მიერ საჭირო ინფორმაციის მოპოვების მზარდ შესაძლებლობებს ქმნის (ჩაჩხიანი, ტაბატაძე, 2010: 57).

ამ მასშტაბური ცვლილებების შესაბამისად, XXI საუკუნის განმანათლებლები უფრო მეტად არიან მოსწავლეზე ორიენტირებულნი, არჩევენ ჰოლისტიკურ მიდგომას და მოსწავლეებს საგნობრივ მასალასთან ერთად სწავლის სტრატეგიებსა და ტექნიკებსაც სთავაზობენ. თანამედროვე მასწავლებელი მუდმივად აფასებს იმ უნარ-ჩვევებს, რომლებიც მოსწავლეებს გლობალურ ეკონომიკაში კონკურენტუნარიანობის შესანარჩუნებლად დასჭირდებათ.

შესაბამისად, ისმის კითხვა - რა მოთხოვნებს უნდა აკმაყოფილებდეს თანამედროვე მასწავლებელი?

მიიჩნევა, რომ თანამედროვე მასწავლებელი უნდა ფლობდეს შემდეგ უნარებს (ბარბერი, მურშედი, 2010: 23)

- . სწავლისა და ინოვაციის უნარ-ჩვევები;
- . შემოქმედებითობა და გამომგონებლობა;
- . კრიტიკული აზროვნება და პრობლემების გადაჭრა;
- . კომუნიკაცია და თანამშრომლობითი სწავლა;
- . საინფორმაციო, მედია და ტექნოლოგიური უნარ-ჩვევები;
- . ინფორმაციის მოპოვება და ანალიზი;
- . მედიაწიგნიერება;
- . საინფორმაციო წიგნიერება;

- . ტექნოლოგიური წიგნიერება;
- . სასიცოცხლო და პროფესიული უნარ-ჩვევები;
- . მოქნილობა და ადაპტაცია;
- . ინიციატივა და დამოუკიდებლად მუშაობა;
- . სოციალური და კულტურული უნარ-ჩვევები;
- . ცნობისმოყვარეობა და ფანტაზიის უნარი;
- . პროდუქტიულობა და ანგარიშვალდებულება;
- . ლიდერობა და პასუხისმგებლობა.

ცხადია, მოსწავლეთათვის ამ უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბება XXI საუკუნის სწავლების პარადიგმაში მნიშვნელოვან გარდატეხას მოითხოვს. ამასთანავე, იცვლება მოლოდინები XXI საუკუნის მასწავლებლების მიმართ.

თანამედროვე განმანათლებლის მიმართ ძირითადად ორი ტიპის მოთხოვნები ჩნდება, რომლებიც უკავშირდება მის ზოგად თვისებებსა და პროფესიულ ცოდნასა და უნარ-ჩვევებს. ქვემოთ დეტალურად განვიხილავთ ორივე სახის მოთხოვნებს.

XXI საუკუნის განმანათლებლეთათვის საჭირო ზოგად თვისებებს შორის უპირატესად ასახელებენ ადაპტირების, კომუნიკაციისა და წარმოსახვის უნარებს, სწავლებისადმი ინტერესს, აგრეთვე ლიდერობის, მოდელოების, თანამშრომლობის ჩვევებს და რისკისადმი მზაობას. პროფესიული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების თვალსაზრისით კი თანამედროვე მასწავლებლებს მოეთხოვებათ XXI საუკუნის სწავლების მოდელების ცოდნა (XXI საუკუნის სწავლების მოდელების აღწერა იხილეთ ქვემოთ), ისევე როგორც სასწავლო გარემოსა და პროცესის (სტანდარტებისა და შეფასების, სასწავლო გეგმის და ა.შ.) განახლებული კრიტერიუმების ფლობა და პრაქტიკაში გამოყენება (სკოლის ლიდერობა, 2010: 98).

ზოგად თვისებებს შორის ადაპტირების უნარს განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება, ვინაიდან ახალი სწავლების მეთოდების, სასწავლო გარემოსა და მასალების, ტექნიკური უნარ-ჩვევებისა და ტექნოლოგიების გამოყენება არსებულ კონტექსტზე დაყრდნობით უნდა განხორციელდეს. ასევე, მასწავლებელს ყოველთვის მზად უნდა ჰქონდეს გაკვეთილის სათადარიგო გეგმა. წარმოსახვის უნარის მეშვეობით მასწავლებელი განსაზღვრავს XXI საუკუნის სწავლების მოდელების, ახალი მეთოდისა თუ ტექნიკის, მასალის თუ ტექნოლოგიების გამოყენების პოტენციალს მიმდინარე მიზნების მისაღწევად და

მხოლოდ ამის შემდეგ იღებს გადაწყვეტილებას რომელიმე მათგანის არჩევის შესახებ.

თანამშრომლობითი უნარ-ჩვევები გულისხმობს თანამშრომლობითი/კოლაბორაციული ინსტრუმენტების ცოდნასა და გამოყენებას, ისევე, როგორც მოსწავლეების აზრის გაზიარებას, მათი ინტერესებისა თუ საჭიროებების მიხედვით პროცესების ადაპტირებას, მოსწავლეთა შეფასებების/კრიტიკის მიღებასა და გათვალისწინებას. რისკისადმი მზაობა გულისხმობს მოსწავლეთა შესაძლებლობების რწმენას და მათთვის მეტი თავისუფლების მიცემას, ისევე, როგორც პროფესიული განვითარების გზაზე რისკის გაწვევას და ახალ ტექნოლოგიებთან მუშაობისას თავის გამოცდას. ვინაიდან XXI საუკუნეში მოსწავლეებისგან უწყვეტი სწავლისადმი მზაობას ველით, ბუნებრივია, მასწავლებლებს სწავლისადმი მუდმივი ინტერესის ჩვენება და სიახლეებისკენ სწრაფვა მოეთხოვებათ. კომუნიკაციის კომპეტენცია არა მხოლოდ კომუნიკაციის უნარ-ჩვევებს, არამედ მოსწავლეებს შორის კომუნიკაციის ხელშეწყობის, კონტროლის და მართვის უნარებსაც მოიცავს. ლიდერის უნარ-ჩვევების გარეშე წარმოუდგენელია რაიმე სიახლის წარმატებით დანერგვა, მოულოდნელი სიტუაციების მართვა და განსაკუთრებით XXI საუკუნის ახალგაზრდა თაობისთვის დამახასიათებელი ინდივიდუალური მუშაობის სტილში თანამშრომლობითი ელემენტების შეტანა და საბოლოოდ – თანამშრომლობითი სწავლის დამკვიდრება. დაბოლოს, თანამედროვე მასწავლებლისგან ველით ტოლერანტულობასა და თვითკრიტიკულობას.

აკადემიურ დონეზე, მასწავლებლისთვის სწავლების შემდეგი მოდელების ცოდნა და გამოყენებაა რეკომენდებული:

- აუთენტური სწავლება – რეალური პრობლემებისა და შეკითხვების განხილვა სწავლების პროცესში;
- მოდელირების მეთოდი – ფიზიკური და ვირტუალური მოდელების შექმნა საკითხის ზუსტი აღქმისა და გაგებისთვის;
- შინაგანი მოტივირების მეთოდი – სწავლისადმი პოზიტიური ემოციური კავშირების ინდენტიფიცირება და გამოყენება;
- მულტიმოდელური სწავლება – განსხვავებული სწავლის სტილის შესაბამისი სწავლების მეთოდების გამოყენება;
- სოციალური სწავლება – სოციალური ურთიერთობებისა და კომუნიკაციის ძალის გამოყენება სასწავლო შედეგების გაუმჯობესების მიზნით;

- საერთაშორისო სწავლება – მსოფლიოს გამოცდილების გაზიარება სწავლისა და სწავლების პროცესის გაუმჯობესების მიზნით.

ამგვარად, თანამედროვე სწავლების მიდგომები მრავალასპექტურია და მასწავლებლისაგან მოსწავლეზე ორიენტირებას, კრეატიულობასა და სისტემურ აზროვნებას მოითხოვს.

ლიტერატურა:

ჩაჩხიანი, ტაბატაძე, 2010 – ჩაჩხიანი ქ., ტაბატაძე შ., სასწავლო პროცესის ხელმძღვანელობა, გზამკვლევი სკოლების ადმინისტრაციისთვის. თბ., 2010.

ბარბერი, მურშედი, 2010 – Barber, M. and Mourshed, How the World's Best Performing Schools Come Out on Top. London: McKinsey & Company; 2010

სკოლის ლიდერობა, 2010 – School Leadership & Administration. Important Concepts, Case Studies, & Simulations. Richard Gorton, Judy A. Alston, Petra Snowden.

Irma Kurdadze

SOME ASPECTS OF STUDENT ORIENTED TEACHING

Summary

The current century is characterized with basic changes in educational system , mainly in teaching and learning standards, and in changing the roles of a teacher and a student.

Modern learner refuses to be passive and plays the role of an active leader in the process of longlife learning. Besides the reality of XXI c. creates the increasing possibility of establishing a collaborative relation between teachers or learners and getting important information using modern technologies.

According to these changes XXI c. educators are mostly oriented on students, choose holistic approach and offer students learning strategies and techniques together with the learning material. Modern teachers assess the skills students use to be competitive in global economics.